

Briselē, 2025. gada 3. oktobrī
(OR. en)

13319/25

ENER 466
COMPET 927
CLIMA 373
PROCIV 120
ENV 902

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Elektrifikācija kā konkurētspējīgas un tīras pārkārtošanās virzītājspēks – viedokļu apmaiņa

Gatavojoties TTE padomes (Enerģētika) sanāksmei 2025. gada 20. oktobrī, pielikumā pievienota prezidentvalsts informatīva piezīme par elektrifikāciju kā konkurētspējīgas un tīras pārkārtošanās virzītājspēku.

Konteksts

Rūpniecības sektors ir viens no lielākajiem enerģijas patērētājiem, kas veido 25 % no kopējā enerģijas patēriņa ES. Šis sektors vēl joprojām ir ārkārtīgi atkarīgs no fosilajām degvielām, kas 2023. gadā veidoja vairāk nekā pusi no tā enerģijas izmantojuma ¹. Nesenajā enerģētiskajā krīzē un iepriekš nepieredzētajā cenu nestabilitātē izkristalizējās mūsu atkarība no fosilo degvielu importa, kas padara energoietilpīgas nozares neaizsargātas. Globālajai konkurencei pastiprinoties, Eiropas rūpniecības turpmākā konkurētspēja un noturība ir cieši saistītas ar tās spēju dekarbonizēt, pakāpeniski atsakoties no fosilajām degvielām un aizstājot tās ar efektīvāku Eiropas tīro enerģiju. Šāds secinājums izriet gan no Dragi ziņojuma, gan no Komisijas tīras rūpniecības kursa.

Elektrifikācijai piemīt potenciāls būt par vienu no galvenajiem virzītājspēkiem noturīgākai, konkurētspējīgākai un klimatneitrālākai rūpniecībai. Uzlabojot rūpniecības spēju reaģēt uz cenu signāliem un elastīgi pārvaldīt enerģijas patēriņu, tiek ne tikai stiprināta tās konkurētspēja, bet arī veicināta energosistēmas vispārējā stabilitāte un efektivitāte.

Komisijas Lētākas enerģijas rīcības plānā ² uzsvērts, ka ir vajadzīga tīras enerģijas un elektrifikācijas būtiska izvēršana, kuras centrā ir energoefektivitāte. Pēc tam ir paredzams, ka Komisija 2026. gada pirmajā ceturksnī iesniegs Elektrifikācijas rīcības plānu, kurā izklāstīti turpmākie elektrifikācijas veicināšanai nepieciešamie pasākumi.

¹ [Eurostat, 2023. gads: Enerģijas galapatēriņš rūpniecībā — detalizēta statistika.](#)

² COM(2025) 79 final.

Tādējādi rodas savlaicīga iespēja apmainīties ar viedokļiem par elektrifikācijas programmu un dot pienesumu Komisijai pirms iepazīstināšanas ar rīcības plānu. Elektrifikācija ir arī viens no galvenajiem dekarbonizācijas virzītājspēkiem transporta un siltumapgādes sektorā. Tā kā dažādu sektoru elektrifikācija ir saistīta ar atšķirīgām iespējām un problēmām un līdz ar to arī atšķirīgiem politikas risinājumiem, ir vajadzīga detalizēta analītiska pieeja. Tāpēc šajā diskusijā galvenā uzmanība tiks pievērsta industriālajai elektrifikācijai, jo rūpniecības konkurētspēja ir problēma, kas jārisina īpaši steidzami.

Debates par satvaru laikposmam pēc 2030. gada ir arī par to, kā nodrošināt tādu atbilstīgu pieeju kombināciju, kas var izmakslietderīgi virzīt uz priekšu progresu, vienlaikus atvēlot rīcības brīvību inovācijai un valstu īpatnībām. Lai to panāktu, mērķu izvirzīšana ir jālīdzsvaro ar regulatīvo elastību. Ņemot vērā neatliekamo vajadzību paātrināt pāreju no fosilajām degvielām uz tīru enerģiju, mūsu diskusijas mērķis ir apzināt, kāds būtu piemērots satvars, kurā sekmēt izmakslietderīgu elektrifikāciju nozarēs ar vislielāko potenciālu un novērst iespējamās šķēršļus.

Industriālās elektrifikācijas potenciāls

Analīzes liecina, ka līdz 2035. gadam tiešās elektrifikācijas tehniskais potenciāls Eiropā varētu būt 60–90 % no kopējā enerģijas pieprasījuma rūpniecībā³. Šī pāreja ietver uz fosilajām degvielām balstītu procesu aizstāšanu ar elektriskām alternatīvām. Vairāk nekā 60 % no šā pieprasījuma jau tagad var apmierināt ar esošajām tehnoloģijām, piemēram, elektriskajiem katliem, siltumsūkņiem un elektriskā loka krāsnīm. Tomēr, lai īstenotu šo potenciālu, ir jābūt ieviesti pareizajiem labvēlīgajiem priekšnosacījumiem. To vidū ir investīcijas, efektīvi stimuli un elektrotīkla efektīva izmantošana un paplašināšana.

³ [Giuli, M. \(2024. gads\): Direct electrification of industrial process heat: An assessment of technologies, potentials and future prospects for the EU, *Agora Industry*, 11. decembris.](#)

Tajā pat laikā būtu jāpieliek papildu pūles, lai paātrinātu inovāciju elektrificētiem risinājumiem augstas temperatūras procesos, vienlaikus radot pareizos apstākļus atlikušajiem grūti elektrificējamiem procesiem, lai izmakslietderīgi izmantotu citus dekarbonizācijas ceļus. Turklāt, lai elektrifikāciju būtu iespējams apsvērt, elektroenerģijai ir jābūt tādām piegādes avotam, kas rūpniecībai un citam pieprasījumam ir cenas ziņā pieejams. Tālab ir jāpieliek lielākas pūles pastiprinātos pasākumos nolūkā uzlabot elektroenerģijas konkurētspēju, piemēram, paātrinot tādu pašmāju avotu izvēršanu, kuriem ir zemas robežizmaksas (piemēram, atjaunīgos energoresursus un kodolenerģiju), un stiprinot tīklu un paplašinot uzkrāšanas jaudu, lai samazinātu kopējās sistēmas izmaksas.

Pamatnosacījumi, ar kādiem virzīt elektrifikācijas ieviešanu

Investīcijas elektrifikācijā un elastībā bieži vien ir saistītas ar ievērojamiem sākotnējiem kapitālizdevumiem (*CAPEX*). Tie parasti ietver esošā aprīkojuma un infrastruktūras modernizāciju vai aizstāšanu ar alternatīvām, kas darbināmas ar elektrību. Tādējādi elektrifikācijai ir vajadzīgs gan privātais, gan publiskais finansējums, lai novērstu investīciju nepietiekamību un stimulētu industriālo pārveidi plašā mērogā.

Nesen pieņemtajam tīras rūpniecības kursa valsts atbalsta regulējumam (*CISAF*) ir bijusi būtiska nozīme tajā, lai mazinātu risku privātajām investīcijām tīrās tehnoloģijās un rūpniecības dekarbonizācijā. Šis regulējums ļauj izmantot tādus publiskos rīkus kā garantijas, aizdevumi un pašu kapitāls, lai piesaistītu privāto kapitālu projektos, kas paātrina pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku, vienlaikus saglabājot Eiropas rūpniecības globālo konkurētspēju un pazeminot elektroenerģijas cenas.

Paredzams, ka gaidāmajai Rūpniecības dekarbonizācijas bankai būs centrāla loma centienos atvieglināt Eiropas rūpniecības pāreju uz elektrificētām alternatīvām. Tiek sagaidīts, ka, piešķirot zemu izmaksu aizdevumus, dotācijas un garantijas, Banka samazinās risku investīcijām. Satvaram pilnveidojoties, joprojām ir jānovērtē, vai ieviešanas paātrināšanas nolūkā ir vajadzīgi papildu finanšu instrumenti vai atbalsta mehānismi.

Turklāt, kad tiek darbināti procesi ar elektroenerģiju, nevis ar fosilajām degvielām, priekšnosacījums ar industriālo elektrifikāciju saistītiem lēmumiem ir zemāki pamatdarbības izdevumi (*OPEX*). Tas lielā mērā ir atkarīgs ne tikai no elektroenerģijas un gāzes cenu starpības, bet arī no citiem faktoriem, piemēram, elastīguma.

Daudzām nozarēm, nūdien, ir ierobežots elastības potenciāls. Tomēr tas, ka, enerģijas patēriņu pārvaldot ar operacionālo elastību, tiek palielināta rūpniecības spēja reaģēt uz dinamiskiem cenu signāliem un piedalīties elastības tirgos, var palīdzēt samazināt darbības izmaksas un radīt jaunas ieņēmumu plūsmas, tajā pašā laikā sekmējot elektroenerģijas sistēmas stabilitātes un uzticamības uzlabošanu. Pat tās nozares, kas saskaras ar problēmām ražošanas pielāgošanā, var veikt investīcijas to pārvarēšanai, piemēram, saistībā ar datu platformām, baterijām uz vietas vai siltuma uzkrāšanu. Šie papildu aktīvi var palīdzēt samazināt elektrifikācijas investīciju atmaksāšanās laiku.

Ar ES 2024. gada elektroenerģijas tirgus modeļa reformu ir panākts ievērojams progress elastības veicināšanā. Tā nodrošina nozarei un agregatoriem piekļuvi tirgum, nosaka, ka ir jāveic valstu elastības vajadzību novērtējumi, un atver jaudas mehānismus attiecībā uz nefosiliem elastīgiem resursiem. Tā arī stiprina agregatoru lomu un veicina vietējos elastības tirgus, lai novērstu tīkla ierobežojumus.

Paredzams, ka līdz 2026. gada 30. jūnijam Komisija regulu pārskatīs. Tā ir iespēja novērtēt, vai ir vajadzīgi papildu pasākumi, lai vēl vairāk stiprinātu stimulus izmakslietderīgai industriālajai elektrifikācijai un elastībai.

Galvenie diskusijā apspriežamie jautājumi

1. Kādā veidā mēs vissekmīgāk varam nodrošināt pareizo satvaru rūpniecības elektrifikācijai tā, lai mēs atbalstītu pareizos stimulus investēt un ražošanu pārveidot, vienlaikus ļaujot tai reaģēt uz cenu signāliem un patērēt elastīgi?
2. Kuriem sektoriem vai nozarēm ir vislielākais straujas elektrifikācijas potenciāls un kādi konkrēti pasākumi būtu jāpieņem Komisijas turpmākajā elektrifikācijas stratēģijā industriālās elektrifikācijas atbalstam?
